

Emlékezés Péter Lajosra

Ma 80 éve, 1899. augusztus 17-én született Szegeden a tizenkét gyermekes család negyedik gyermekeként Péter Lajos, a szegedi munkásmozgalom kiemelkedő személyisége. A MÁV-pályamunkás apa és a mosónő anyja a négy elemi elvégzése után a Szegedi Kenderfonógyárba adta dolgozni a 12 éves fiút, ahol kitanulta a gépszövő szakmát és lett kiváló tömlőszövő munkása.

A szorgalmas, szerény munkásra hamar felfigyeltek a munkásmozgalom résztvevői. Így lett tagja 1922-ben a Textilmunkások Szakszervezetének. Eleinte az üzemi szervezetben dolgozott, később, 1928-tól 1945-ig a városi szakszervezeti vezetőségnek is tagja volt. Az 1922-ben lezajlott munkabeszüntetésben éppúgy részt vett, mint az 1923. februári és márciusi sztrájkokban. Az 1924. februári és júniusi sztrájkokban nemcsak a szakszervezet, hanem már az MSZDP tagjaként vett részt, az MSZDP-ben tevékenykedő ellenzékiek csoportját erősítve. Az MSZDP-nek 1944. októberéig volt tagja. Szeged felszabadulását követően belépett az MKP tagjai közé.

Az éleforradalmi rendszer 25 éve alatt ott találjuk az MSZDP minden kampányában: országgyűlési és közéleti választások alkalmával agitációs tevékenységet fejtett ki, részt vett az MSZDP által évente szervezett Népszava előfizetőgyűjtő akcióban. Mozgalmi életének fő területe azonban a Textilmunkások Szakszervezete maradt. A Horty-korszakban az egyes üzemekben nem csupán egy szakmai szövetség tagjai tevékenykedtek. A Szegedi Kenderfonógyárban is a textilmunkások csoportja mellett igen erős volt a vasasoké. Fontos mozgalmi feladat volt tehát a gyárban tevékenykedő szervezett munkások közötti kapcsolat kiépítése, hogy a közös érdekért vállaltva küzdjenek. Péter Lajosnak nagy szerepe volt abban, hogy a gyárban a textilesek és a vasasok igen jól együttműködtek. Különösen fontos volt ez sztrájkok idején, az egyes szociális követelések érvényesítése céljából.

Az 1920-as évek közepén a Szegedi Kenderfonógyár RT., amely Szeged legnagyobb üze me volt, jelentősen fejlődött és nagy áruforgalmat bonyolított le. Ennek volt köszönhető, hogy — más szakmáktól eltérően — a textilmunkások közül kevesen voltak munkanélküliek. Ugyanakkor a munkások 9 és fél óras munkaidő után túlmunkára kötelezték, s a legkisebb vétségért, például néhány perc késéért pénzbírsággal sújtották. Az amúgy is egészségtelen munkát végző emberek helyzetét durva bánásmóddal súlyosbították. Semmilyen egészségügyi és szociális berendezkedés nem állt a munkások rendelkezésére. A hamu alatt izzó parázs elemi erővel lángolt fel 1928. október 12-én. A Szegedi Kenderfonógyár munkássága hét

hétig tartó sztrájkjával vonta magára a város, az ország figyelmét. A sztrájkot a vasmunkások kezdeményezték, 25 százalékos béremelést követeltek. Hamarosan csatlakozott hozzájuk a gyár egész munkássága. A sztrájk november 26-án 5 százalékos béremeléssel ért véget. A sztrájk az anyagi helyzet némi javulását eredményezte, korlátozta a túlórázást, a pénzbírságokat. Mindez a sztrájkot vezető baloldali ellenzékieknek volt köszönhető. Közéjük tartozott Péter Lajos is.

A faszizmus nemzetközi előretörése, a magyarországi faszizmus totálissá alakítására való törekvés idején, 1932—36. között Péter Lajos az üzem szervezett dolgozó, valamint a Textiles Szakszervezet szegedi csoportja képviselőjeként delegálták az OTI választmányába. Itt nem csupán a textilesek, hanem valamennyi szakszervezetbe tömörült dolgozó képviselőjeként harcolt a kormány faszizlasi törekvései, a munkásjogok csorbitása ellen.

Az első üzemi tanács 1944. októberében a Szegedi Kenderfonógyár RT-ben alakult meg. Itt alakult meg az MKP első üzemi szervezete is 1945. január 10-én. Mindkettőnek alapító tagja volt Péter Lajos is.

Az üzemi tanácsban végzett munka Péter Lajos felszabadulást követő tevékenységének kiemelkedő állomása. Az üzemi tanács fő feladatának a termelés megindítását, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek biztosítását tartotta. Péter Lajos 1944-től 1948-ig dolgozott az üzemi tanácsban. Ezen kívül részt vett a választási agitációban, falujárásban, és minden, az MKP által szervezett nagyobb akcióban. 1948. és 1950. között a Nagy-szegedi Pártbizottság instruktoraként végzett — a napi gyári munkája után — mozgalmi munkát, 1950-től 1954-ig a Kenderfonógyár egyik alapszervezetének vezetőségi tagjaként dolgozott. Ezekben az években már erősen romlott a látása. Emiatt főként az üzemi társadalmi tevékenységben vett részt. 1954-ben elvesztette a szeme világát. Emiatt mind a gyári, mind a társadalmi munkát abba kellett hagynia. Am a párt- és társadalmi életet továbbra is figyelemmel kísérte. Testvérei útján, akiket ő ismertett meg a mozgalmi munkával, tájékozódott szűkebb pártiá, Szeged mozgalmi életéről.

Munkája megbecsüléséről tanúskodnak kintintései. 1954-ben Munka Erdemrendet, 1964-ben Munka Erdemrend bronz fokozatot, 1968-ban Szocialista Hazáért Erdemrendet, 1970-ben a Munka Erdemrend arany fokozatát vette át.

A szegedi munkásmozgalom hűséges katonája 1973. április 27-én hunyt el. Szerepének, józan életének, kiemelkedő mozgalmi és közéleti tevékenységének példát adó.

Dr. Ördögh Piroksa
egyetemi docens

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Szegedi Építőipari Napok. Kiállítások: Építettük Csongrád megyében, az Ifjúsági Házban naponta 10 és 18 óra között; Szeged az ezredfordulón, a Móra Ferenc Múzeum földszinti dísztermében; Magánlakásépítés — korszerű építési anyagok, a Marx téri ipari vásárcsarnok M pavilonjában, naponta 10 és 18 óra között; Pánelos építés, a Technika Házban naponta 10 és 18 óra között; Korszerű lakás- és lakberendezés. Bemutató a Felsőváros 204. sz. épület I. és II. szintjén, mindennap 10-től este 8 óráig; Számítógép a korszerű vállalati irányítás szolgálatában, a DELEP székházában, naponta 10-től 18 óráig; Úveg az építészetben: építésügyi film-bemutató a Technika Házban, ma délután 4 óráig.

Elfert János fotókiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, naponta 10 és 18 óra között. Fotóklubok 15. Szegedi Szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban,

mindennap 10-től 18 óráig.

A szegedi műgyűjtők klubjának ötödik kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, naponta 10 és 18 óra között.

XX. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában.

Perez János Munkácsy-díjas ötvösművész kiállítása a Gulácsy Lajos Teremben, délelőtt fél 10 és este 8 óra között.

Szentirmai Zoltán szobrászművész tárlata a Köz-művelődési Palota kupolájában.

Képek a Tiszáról. Horváth Dezső és Gyenes Kálmán fotókiállítása a szőregi Tömörkény István Művelődési Házban, délután 3—7-ig.

A Solar alkotócsoporthoz tartó kiállítás a dorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Házban.

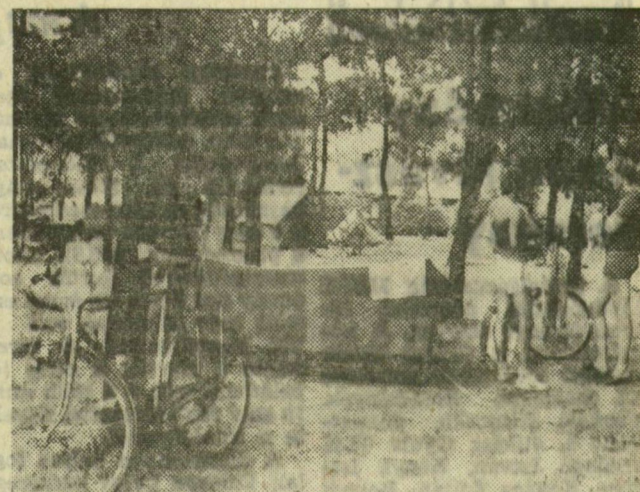
Az örök Tisza. A Somogyi-könyvtár kiállítása a könyvtár olvasótermében. Megtekinthető naponta 10 és 19 óra között.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye Tápén (Vártó u. 4.), megtekinthető délután 2 és 6 óra között.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Hunok, avarok, magyarok; Luce-gyűjtemény: Épülő Szeged; Kőolaj és Földgáz; Ember és környezete; Csongrád megyei paraszbtűztorok és -viseletek; „Vasvirágok” — a szegedi lakatos- és kovácsmesterség 200 éve; Móra-emlékszoba; A szegedi városban. „Tűzön-vízen keresztül él Szeged” — kiállítás a szegedi nagy árvíz 100 éves évfordulójára.

A város kapujában

Telt ház a kempingben

Van, aki kerékpárral érkezik

Nonstop camping: hirdeti a tábla az E5-ös út Budapest felől Szegedre „érkező” szakaszában, a város egyik kapujában. Ladák, Polskik, Citroënek, Mercedesek, fekeznék, s kanyarodnak a lejáratához. A Szegedet meg-látogató, avagy útba ejtő hazai és külföldi turisták jó része itt szerzi első benyomásait a városról, ezért nem mindegy, hogy milyen fogadtatásra talál.

Nos, a sorompó felnyitva, s mivel képzletbeli látogatóra invitáljuk olvasóinkat, ki-ki válasszon járművet magának — gördüljünk be

kocsinkkal mi is. A Szeged Tourist égisze alatt működő kemping, a hozzátartozó motellel, 7 és fél hektár füves, fás területen kapott helyet. Nemzetközi mércével mérve is a legjobb — legtisztább és legkényelmesebb autótáborok közé tartozik. Ezért aztán nem csoda, hogy a megyében meg-szálló hazai és külföldi vendégek jelentős része évről évre a szegedi kempinget, illetve motelt választja átmeneti lakóhelyül. E meg-állapítást számokkal is igazolhatjuk. Tavaly 279 ezer 031, köztük 136 ezer 117 idegen szállt meg a megye száll-lodáiban, motelleiben, kollé-giumaiban és így tovább. Több mint százezeren, tehát a vendégek jó egyharmada a szegedi kempingben tábo-rozott le.

A fák között 600 sátonak jut hely, a motelben 400-an lakhatnak egy időben. Most, látogatásunk idején, telt ház van. S noha az idei esztendő forgalmát bemutató statisztika még nem készült — nem készülhetett el —, bátran mondhatjuk: a kemping e szezonban is rekordot javított. A vendégek a világ szinte valamennyi nemzetét képviselik; svédekkel, arabokkal, afrikaiakkal csak-úgy találkozhatunk itt, mint belgákkal, Új-Zélandból vagy Chiléből érkezőkkel. Ődül itt a katóri olajsejkségből két fivér, aki népes családjával már „őslakója” a kemping-nek, hiszen három hete, hogy felállították a sátrat. Egy nyugatnémet nászutas házaspár nyolc hete lakója az egyik bungalonak.

Esténként, amikor új vendégek érkeznek, s ki-ki készülődik a lefekvéshez, bábéll a zűrzavar. A hangokból leginkább lengyel szavakat lehet kiszűrni; hiszen a kemping és a motel 1700 lakójából jelenleg 900 lengyel nemzetiségű.

Ahol ilyen sok nyelven beszélnek a vendégek, ott a vendéglátóknál is nélkülözhetetlen a nyelvtudás. A 39 tagú személyzetből többen beszélnek idegen nyelveket. A nyolc portás mindegyike három-négy, egyikük tízen-egy nyelven otthonos. Segítségükkel a soknyelvű vendégeknyvben is eligazodhatunk. A bejegyzések közül most idézzünk föl egyet, az NSZK-beli Lips Heinz sora-it! „Hetedmagammal három hetet töltöttem itt. Jól éreztük magunkat, kellemes emlékekkel távozunk. Azonban — ne vegyék rosszén-ven e megjegyzést — hiányoljuk, hogy nincs úszómedence, nincs sportolásra alkalmas hely. Legalább egy tenispályát kialakíthatnánk! Itt-tartózkodásunk során a Kempingsárdában csak háromszor kaptunk helyet, az ételekben akkor sem igen válogathattunk...”

Hasonló mondatokat a vendégeknyvben több helyütt olvashattunk. Az észrevételek a kemping fejlesztéséhez akár útmutatónak is szolgálhatnak... L. Zs.

A Koldamov testvérpár

Kraszimira, vagyis Gergána

A főszereplők száma: kettő. A főszereplők neve: egy. Illetve majdnem, a különböző mindössze egyetlen betű. Először azt hittem, házaspár alakítja Rajcsen: A szépség forrása című balettjében Gergánát és Nikolt, a két tragikus sorú szerelmeit, akiknek végzete székely népballadák, vagy még inkább, stílusosan közlített, a Nagy László fordította bolgár folklór-kincs darabjainak hangulatát idézi. Am megtudtam: a bolgár nyelvhasználatban nem szokás ilyen -a-vég-hangzós módon fölvenni az asszonynak férje nevét. Tehát mi maradt? Két testvér eleveníti meg a Szlavejkor költeménye alapján frott balett fő alakjait. Szinte egymás nevét, s egymást is megduplázva: Kraszimira Koldamova és Petr Koldamov.

— Elég szokatlan, hogy testvérpár a főszereplő kettős...

— Az utóbbi négy-öt évben gyakran táncoltunk együtt. Ez a helyzet próbákon inkább nehézségeket jelent...

— Hogyhogy?

— Testvérek vagyunk, természetesen nagyon szeretjük egymást, de a vérségi kapcsolatot alapján kölcsönösen többet is követelünk egymástól. Így a munkában olykor

Petr, azaz Nikola

vehemensőbbek vagyunk egymással, mint másokkal. Rádásul ehhez mindkettőnk-joga is van. Az izgalom is, a „háborúság” is dupla! Viszont előadásban, a színpadon már csak segítséget, előnyt jelent mindez.

— Azt már tudjuk, mit jelent két testvérnek két főszerepet táncolni együtt. Egyébként hogyan mutatkoznak be Koldamovok?

Gergána, azaz Kraszimira veszi át a szót.

— Először vagyunk Magyarországon, a megismerkedés tehát szintén kölcsönös, bár sokat tudunk a magyar balettművészetről, figyelemmel kísérjük a Bulgáriába

látogató magyar szolistákat, együtteseket. Nagyra értékeltük tudásukat. Mindketten Bulgáriában tanultunk, jó-magam abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy húszéves korom óta főszerepeket táncolhatok. Mit mondhatnék még magunkról? Mindenkitől szívesen tanulunk mindig, igyekszünk mindabból meríteni, ami igényes a művészetben. Hiszen ha egy profi azt mondja, hogy ő már mindent tud, „kész”, akkor nagyon gyorsan lépjen le a színpadról. Örökre.

— Önök viszont éppen a Dóm téreire lépnek föl.

— A szépség forrása nem igazán folklórdarab, legfőlebb folklór-stílusú — tündöklik el Koldamov. — Szegeden a jellegzetes bolgár nemzeti karakter, bolgár hangulat dominál majd, népünk nehéz történelmi idejéből. Szeretjük ezt a balettet, tesszük a zene is, s még valami: teljes a bizalmunk a koreográfusban. Gergána feladatát sokban különbözték az enyém. Elég nehéz is. Még mindig keresem a megfelelő megoldást a csakis szerelmére koncentráló és a többi táncos felé is „kinyúló” figura között. A mű volta-keppen Gergánáról szól. Nikola csak kiegészítője. közreműködésével táru fel igazából és teljes mértékben a női karakter. Rádásul ez az első balett, amelyben ennyire lírai szerepet kell alakítanom...

Domonkos László

A szófiai balett fogadása

A Szegedi Szabadtéri Játékokon vendég szereplő Szófiai Állami Akadémiai Opera- és Balettszínház balett-társulatának tiszteletére adott fogadást tegnap délelőtt a Hági étteremben dr. Perjesi László, a Csongrád megyei tanács elnöke. Az MSZMP Csongrád megyei és Szeged városi bizottságainak, valamint a két tanácsnak nevében köszöntötte a Játékok történetében először Szegedre látogatott teljes bolgár társulatot, és sok sikert kívánt a holnapi bemutatkozásukhoz. A bolgár művészek nevében Vera Kirova művészeti vezető mondott pohárköszöntőt. A fogadáson ott volt Marko Markov, a Szófiai Balett igazgatója, valamint dr. Komácsin Mihály, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára, Török József, a városi pártbizottság első titkára és Papp Gyula, a városi tanács elnöke is.

Új magyar filmek a szegedi mozikban

Az őszi szezonban több új magyar filmet mutatnak be a szegedi mozik. Szeptemberben Bácskai-Lauró István Mese habbal című tragikomédiája és Kézdi Kovács Zsolt filmje. A kedves szomszéd kerül közönség elé. Októberben lesz Gyarmathy Livia legújabb alkotásának, a Minden szerdán című

filmnek a premierje. Nagy várakozás előzi meg október 4-én és 11-én megjelenő két új Jancsó-film — Magyar rapszódia, Allegro Barbaro — szegedi premierjét. A Szabadság mozi szeptemberben és októberben ehhez kapcsolódva sorozatvetítésen bemutatja Jancsó Miklós eddigi valamennyi filmalkotását.